

УДК 342.841: 342.95

В. А. Стукаленко,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри прикладної економіки

Одеського інституту фінансів УДУФМТ

25-ї Чапаївської дивізії, 6, м. Одеса, 65070, Україна

e-mail: stukalenko@bk.ru

НОТАТКИ ЩОДО РЕФОРМУВАННЯ ІНСТИТУТУ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У СФЕРІ ЗДІЙСНЕННЯ НАРОДНОГО ВОЛЕВІЯВЛЕННЯ ТА ВСТАНОВЛЕНОГО ПОРЯДКУ ЙОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Стаття присвячена дослідженню деяких аспектів адміністративної відповідальності у сфері народного волевиявлення та встановленого порядку його забезпечення. Досліджено деякі проблеми правового регулювання та запропоновані заходи щодо підвищення ефективності адміністративної відповідальності у сфері волевиявлення громадян. Виявлено проблемні ситуації, що виникають у процесі народного волевиявлення, та пошук можливих шляхів їх вирішення здійснено з урахуванням особливостей національного законодавства та з досиланням на світову практику.

Ключові слова: реформи, адміністративна відповідальність, виборче законодавство, виборче право, світовий досвід.

В сучасних умовах значно збільшується інтерес до правового інституту адміністративної відповідальності, що пов'язано, насамперед, з проведенням масштабної адміністративної реформи, яка торкається багатьох прав та свобод громадян України; з наповненням державного управління новим змістом з метою забезпечення захисту прав людини і громадянина; з декриміналізацією українського законодавства під впливом демократизації життя суспільства [1].

Проаналізувавши наукові дискусії щодо створення концепції сучасного національного виборчого законодавства з урахуванням національного виборчого права та міжнародних виборчих стандартів, можна зробити висновок, що ця полеміка ведеться в суспільстві постійно, особливо вона загострюється перед проведенням виборів. Це пов'язано з тим, що забезпечення проведення вільних та справедливих виборів значною мірою можливо завдяки ефективному виборчому законодавству.

Перетворення народовладдя з формального атрибуту держави на реальний політичний суспільно-правовий інститут, яким встановлюється право народу на вільне волевиявлення й забезпечується легітимність, стабільність, поступовість і наступність його влади, надзвичайно актуалізувало проблеми реформування виборчого права й виборчого законодавства України як правової основи формування і функціонування державних органів та органів місцевого самоврядування. Зазначені питання й аспекти окресленої проблематики свідчать про актуальність питання як з боку теорії, так і з огляду на потребу вдосконалення чинного адміністративного, виборчого та референдумного законодавства й підвищення ефективності його практичного застосування [2].

Створення дієвого виборчого законодавства можливо різними способами, наприклад, узагальнення практичного досвіду з подальшим правовим закріпленням; аналізу певних правових явищ; виявлення проблем правового регулювання і створення механізмів їх вирішення; наукове осмислення проблемних ситуацій та надання наукових рекомендацій щодо них, тощо. Одним із способів реформування і створення ефективного національного законодавства є впровадження передового світового досвіду відповідальності суб'єктів виборчого права. Це не можливо здійснити без обґрунтованої наукової оцінки правового явища та передбачення виникнення певних практичних наслідків. Як слушно зазначив О. І. Миколенко, жодна наука не пояснює всіх без винятку фактичних даних, а її розбіжності з досвідом є основним джерелом еволюції. Тому суперечності між наукою ... права та практикою існували та існуватимуть. Ці суперечності допомагають науці постійно розвиватись і вдосконалюватись [3, с. 138].

Однією із складових виборчого законодавства є інститут адміністративної відповідальності за адміністративні правопорушення, що посягають на здійснення народного волевиявлення та встановлений порядок його забезпечення. У зв'язку з цим, безумовно, існує потреба в поглибленому науковому дослідженні питань, пов'язаних зі здійсненням адміністративно-правового забезпечення народного волевиявлення, питань, які стосуються адміністративної відповідальності за проступки у цій сфері, а також потреба у виробленні теоретичних і практичних положень щодо вдосконалення діяльності органів, які використовують адміністративно-правові засоби під час виборчого та референдумного процесів.

Теоретичною основою дослідження стали праці українських та закордонних вчених – працівників та фахівців: В. Б. Авер'янова,

Ю. П. Битяки, О. М. Бандурки, Д. Н. Бахраха, О. І. Миколенко, І. П. Голосніченко, Т. О. Коломієць, В. К. Колпакова, Д. М. Лук'янца, І. О. Лугового та інших. Однак в той же час стан інституту адміністративної відповідальності у сфері народного волевиявлення та встановлений порядок його забезпечення в сучасних умовах досліджено недостатньо. Триває і далі пошук шляхів подолання проблем адміністративної відповідальності в сфері народного волевиявлення в сучасних умовах; покращення форм та способів її виконання та підвищення практичного ефекту від застосування даного виду відповідальності.

Метою статті є дослідження проблем адміністративної відповідальності у сфері народного волевиявлення з урахуванням сьогодення. Основне завдання полягає у визначенні основних проблем, що виникають при застосуванні адміністративної відповідальності у сфері народного волевиявлення та встановленого порядку його забезпечення та пошук шляхів їх усунення, та шляхів їх вирішення з урахуванням світового досвіду.

Вибори можливо назвати каталізатором демократичних перетворень у суспільстві. Спостерігаючи за процедурою проведення виборів в Україні, можна робити чіткі висновки про стан дотримання основних прав та свобод громадян, про рівень розвитку загальносвітових стандартів проведення безпосереднього народовладдя, про рівень демократизації країни загалом. Недаремно серед науковців та практиків виборчого процесу, політичних та громадських діячів усе частіше ведеться мова про гарантування виборчих прав громадян протягом відповідного виборчого процесу. І хоча гарантії виборчих прав усе ж слід розуміти як систему правових норм, організаційних засобів, форм, за допомогою яких Конституцією та іншими законодавчими актами держави встановлюється порядок організації та проведення виборів, забезпечується їх охорона, а у разі порушення встановленого порядку - відновлюється їх конституційність та законність [4], проте переважна більшість українських та міжнародних спостерігачів за виборчим процесом, висловлюючи рекомендації щодо підвищення рівня гарантування прав громадян під час проведення виборів, наголошували в основному на покращанні реалізації юридичної відповідальності за порушення виборчих прав громадян. Так, під час виборів у ЗМІ, звітах міжнародних спостерігачів, громадських правозахисних організаціях, тощо, повідомляється про чисельні факти порушення виборчого законодавства, але статистика свідчить про незначну кількість притягнення до адміністративної відповідальності за вчинення порушень виборчого законодавства.

Відомо, що одним з ефективних засобів підтримання в суспільстві законності та правопорядку як елементів правової держави є юридична відповідальність взагалі та адміністративна відповідальність зокрема. Роль адміністративної відповідальності в системі юридичної відповідальності є надзвичайно важливою, тому що вона виникає в результаті відносин між державою і громадянином. Саме в цьому аспекті адміністративна відповідальність може розглядатись як важливий інструмент правової держави, оскільки саме завдяки їй держава має мобільну та дійову можливість реалізовувати свої вимоги як до фізичних, так і до юридичних осіб [5].

Враховуючи, сучасні політико-правові умови в Україні, слід підкреслити, що поняття адміністративна відповідальність останнім часом привертає все більше уваги юридичної громадськості. Особливо це пов'язано з чинною дискусією щодо проведення адміністративної та судової реформ у нашій державі, а також – з підготовкою нових законів про адміністративні проступки, адміністративну відповідальність, виборчого законодавства.

Загалом правові реформи, які відбувалися в різних державах у різний час, маючи за мету гарантувати дотримання прав громадян через призму встановлення юридичної відповідальності проходили у 2-х різних напрямках: посилення відповідальності до правопорушників; ослаблення санкцій і скорочення переліку діянь, за які має настати юридична відповідальність. Прикладом першого напрямку розвитку адміністративної відповідальності є законодавство Іспанії. У цій країні існує спеціальний закон про вибори, який містить біля трьох десятків таких складів, які караються штрафами, арештами (до 6 місяців), позбавленням прав, не враховуючи кримінально-караних діянь, передбачених Кримінальним кодексом. Особливістю цього законодавства є те, що воно передбачає посилення цих санкцій саме під час проведення виборів [6].

У Німеччині відповідальність за порушення виборчого законодавства встановлена у § 49а «Порушення громадського порядку» Федерального Закону «Про вибори до Бундестагу» [7]. У цілому цей нормативний акт присвячений регламентації виборів до Бундестагу, принципів виборчого права та інших інститутів виборчого права. Розглядаючи відповідальність осіб за порушення виборчого законодавства, слід зазначити, що однією з особливостей цього закону є те, що під проявами порушення громадського порядку у ньому визнано такі діяння, як неправомірна відмова особи, яка має виборче право, від посади голови виборчого округу або засідателя у

правлінні виборчої дільниці чи у комітеті виборчого округу; ухилення від виконання відповідних обов'язків без серйозних причин.

Але при створенні виборчого законодавства України, взагалі, та адміністративної відповідальності, зокрема, більш сприятливий сценарій – третій варіант. Так, стосовно адміністративної відповідальності, то пропонується не підсилити її, а, скоріше, встановити таку відповідальність для більшої кількості осіб, розширивши коло суб'єктів відповідальності за рахунок юридичних осіб (партій, громадських організацій, ЗМІ, тощо).

Звісно, оволодіння змістом проблем адміністративної відповідальності є ефективним засобом відточування інструментарію правової держави, адже саме через адміністративну відповідальність забезпечуються основні принципи і вимоги останньої.

Необхідно зазначити, що у чинному законодавстві відсутнє визначення поняття «адміністративна відповідальність», хоча воно дуже часто використовується. Сьогодні майже єдиним нормативно-правовим актом, зміст якого дозволяє виділити класифікаційні ознаки адміністративної відповідальності з метою відмежування цього виду юридичної відповідальності від інших, є Кодекс України про адміністративні правопорушення (КУАП).

Не будемо перераховувати та аналізувати всі порушення наукового пізнання, що існують у юридичній науці; зупинімося лише на тих із них, які справді впливають на розвиток і становлення теорії адміністративного права [3, с.140] взагалі та адміністративної відповідальності зокрема.

Відповідальність за адміністративні проступки повинна мати єдиний підхід до правових підстав адміністративної відповідальності. Правове регулювання адміністративної відповідальності повинно здійснюватись тільки відповідно до принципів, закладених у п. 22 ст. 92 Конституції України.

Вибори, які проводилися в Україні за період її незалежності, виявили низку проблем, пов'язаних насамперед із законодавчим закріпленням юридичної відповідальності. Останнє потребує суттєвого вдосконалення. Одну з провідних ролей у цьому процесі має відіграти імплементація міжнародних стандартів, положень юридичної відповідальності, які застосовуються в інших державах, до національного законодавства. Першим кроком у цьому процесі має стати дослідження цих стандартів та прогнозування можливості їх застосування в Україні

На думку деяких науковців, наприклад, Р. М. Павленко недоліком вітчизняного адміністративного законодавства є питання про визначення суб'єктом правопорушення лише індивідуальних суб'єктів, тобто фізичних осіб [8, с. 148].

Враховуючи реалії сьогодення, гостро назріла необхідність вивести адміністративну відповідальність за рамки персональної відповідальності. Тому, що учасниками виборчого процесу є як індивідуальні суб'єкти, так і колективні (політичні партії, засоби масової інформації тощо) суб'єкти. Хоча це питання не є прерогативою виборчого процесу, однак значною мірою впливає на нього.

Зрозуміло, що водночас створити ефективне законодавство не можливо.

Необхідність законодавчого закріплення адміністративної відповідальності для юридичних осіб більшістю науковців не заперечується, дискусійним залишається лише спосіб та форма притягнення до адміністративної відповідальності юридичних осіб. Розглядаючи досвід провідних країн світу у сфері застосування відповідальності за порушення виборчого законодавства, слід зазначити, що, незважаючи на тотожні ознаки, детермінанти та правові проблеми, у кожній країні склалися свої, інколи притаманні тільки їй, методи попередження та боротьби з цим видом порушень чинного законодавства. Це залежить від багатьох чинників, серед яких: рівень життя в країні, стан соціальної активності суспільства, розвиток нормативно-правового забезпечення тощо [9, с. 107].

Змінити чинне законодавство про адміністративну відповідальність можливо у декількох площинах. По-перше, йти по шляху поступової зміни не ефективних правових норм, і через певний час – зміниться законодавство, але це тривалий процес і непридатний для нашої держави, у зв'язку з тою ситуацією, яка склалась в країні. Другий шлях, це створення нової концептуальної доктрини, наукове її обґрунтування і на її основі створення нового законодавства, яке відповідало б запитам сьогодення та передбачало вектор розвитку суспільних відносин та їх правове регулювання у майбутньому.

З визначенням основних напрямків регулювання інституту адміністративної відповідальності у сфері народного волевиявлення може допомогти вивчення світового досвіду, його аналіз.

Аналізуючи законодавство країн Європейського Союзу, потрібно акцентувати увагу на відповідальності за порушення політичної реклами під час виборчого процесу, оскільки проведення останніх виборів в Україні виявило значні недоліки у цій сфері. Наприклад, у Франції протягом трьох місяців, що передують дню виборів, заборонена платна політична реклама

у пресі, на радіо і телебаченні, а зміст безкоштовної реклами редагується. У Іспанії, Німеччині, політична реклама обмежена, за винятком періодів передвиборних кампаній. В інших державах, наприклад, Великобританії, навпаки, обмеження накладаються тільки на час передвиборної компанії [9, с. 109]. Зовсім по-іншому ставляться до цієї проблеми у США, де будь-яке регулювання у галузі політичної реклами, у тому числі з боку комерційних організацій, є неконституційним і може бути дозволено лише за наявності серйозних на те підстав.

Одним із важливих моментів виборчого процесу є проведення передвиборної агітації. У законодавстві окремих країн існують санкції за порушення установлених обмежень передвиборної агітації за місцем її проведення й особами. Наприклад, у Польщі забороняється проведення виборчої агітації на території організацій чи державних установ у спосіб та формах, що порушують їх нормальне функціонування, а також на території військових частин, у відділах цивільної оборони [10]. В Іспанії персональна заборона проведення передвиборної агітації поширюється на осіб, які перебувають на дійсній службі в органах державної безпеки, поліції, судів, магістратів, прокурорів. Заборона на участь у агітаційній діяльності може бути пов'язана також з професійними можливостями впливу на виборців [11].

Одним із важливих чинників ефективного регулювання відносин, пов'язаних з народним волевиявленням, є застосування кодифікованого нормативного акту. Існують як прихильники, так і противники цієї ідеї. Деякі фахівці вважають, що всі виборчі правовідносини повинні бути врегульовані у Виборчому кодексу України. Інші, зокрема О. Ю. Тодика, стверджують, що на сьогодні наша країна до цього не готова, оскільки: а) окремий Закон «Про вибори народних депутатів України» дає можливість більш детальніше, ніж виборчий кодекс, особливо в процесуально-процедурному аспекті, врегулювати всі стадії виборчих правовідносин; б) виборча система по виборах у Верховну Раду України не є усталеною, у політичній еліті немає чіткої позиції стосовно того, якою є оптимальна виборча система по виборах у парламент України; в) слід враховувати рівень правової культури тих, хто організовує вибори і тих, хто є виборцем. Будь-який закон про вибори, особливо про вибори до парламенту, приймається відповідно до типу виборчої системи, за якою проводяться вибори до парламенту [11]:

Прихильники прийняття Виборчого кодексу України обґрунтовують свою точку зору наступним: нормативний масив, регулюючий відносини адміністративної відповідальності, у даний час багато у чому не відповідає вимогам демократичної, соціальної, правової держави; виникло багато нових явищ, що украй суперечливо відображені у чинному адмі-

ністративно-юрисдикційному законодавстві і не одержали адекватного наукового тлумачення; у вітчизняному законодавстві на сьогодні не існує документа, в якому були б сконцентровані всі норми, що передбачають адміністративну відповідальність у сфері виборчого законодавства.

Також вважаємо, що в Україні виникла нагальна необхідність у прийнятті Виборчого кодексу. Таке удосконалення виборчого законодавства спростить регулювання виборчого процесу; розв'яже низку гострих політичних проблем.

Так, як в Україні вже склалась традиція – перед кожною виборчою кампанією змінюється виборче законодавство, породжуючи різні проблеми: законодавчі акти часто містять суперечливі норми; зміни вносяться непередумано, керуючись ситуативним зиском для окремих політичних сил, що відкриває можливості для політичної корупції. Ці суперечності з'являються тому, що формується правове поле, не лише з урахуванням однієї моделі виборчої системи, а законодавець керується різними підходами. Кожен закон є виявом компромісу між політичними силами

І тому, один із шляхів подолання практики «законодавство під конкретні вибори» є прийняття Виборчого кодексу України – одного базового документу, що регулюватиме процедуру виборів на різних рівнях.

З цього питання можемо запозичити досвід Франції, де існує такий кодекс, який досить детально регламентує як заборони, так і передбачені конкретні санкції щодо кожного етапу виборчого процесу [8, с. 151].

Такий кодекс існує і у Республіці Білорусь. Позитивним та таким, що заслуговує на увагу щодо запозичення у вітчизняне законодавство, є те, що Виборчий кодекс Республіки Білорусь містить регламентацію основних процедур виборчого процесу в одному нормативному документі, зокрема: основні принципи виборчої системи, проведення референдуму (народного голосування); виборчі округи, ділянки для голосування; списки громадян, що мають право брати участь у виборах, референдумі, голосуванні про відкликання депутата; повноваження Президента, державних органів в організації підготовки виборів, референдуму, відкликання депутатів, членів ради республіки; система і повноваження комісій із проведення виборів, референдуму, голосування про відкликання депутата; передвиборча агітація, агітація з референдуму, відкликання депутатів, членів ради республіки; фінансування виборів, референдуму, відкликання депутатів, членів ради республіки; відповідальність за порушення законодавства про вибори, референдуми, відкликання депутатів, членів ради республіки; вибори Президента, депутатів палати представників, депутатів місцевих рад, депутатів членів ради республіки; проведення референдуму; порядок відкликання депутата палати представників, депутатів місцевих рад.

У розділі 12 «Відповідальність за порушення вимог цього кодексу. Розгляд звернень» Виборчого кодексу Республіки Білорусь передбачене положення про відповідальність за порушення законодавства про вибори та процедуру провадження у справах про порушення норм цього нормативного акта, порядок процедури оскарження [9, с. 112]. Порівняльний аналіз ст. 49 цього кодексу «Відповідальність за порушення вимог цього Кодексу» та диспозицій глави 15-А КУАП свідчить, що вони мають значну кількість схожих складів порушень. Проте існують і певні відмінності, що пов'язані, перш за все, із особливостями національного та виборчого законодавства. Слід зазначити, що у Республіці Білорусь законодавчо визначено спеціальні суб'єкти відповідальності за порушення виборчого законодавства. Зокрема, це: члени комісій; посадові особи державних органів; посадові особи громадських об'єднань.

Також передбачено перелік їх протиправних дій, за які передбачено відповідальність: вчинення або підлог документів із виборів, референдумів, відкликання депутата; завідомо неправильний підрахунок голосів або інше перекручуванні результатів голосування; порушення таємниці голосування; ненадання виборчим комісіям необхідних документів; невиконання рішення виборчих комісій.

Слід звернути увагу на такі дії посадових осіб, як «незаконне використання коштів і матеріальних ресурсів під час підготовки та проведення виборів, референдуму, відкликання депутата», передбачене ч. 1 ст. 49 Виборчого кодексу Республіки Білорусь. У Кодексі України про адміністративні правопорушення подібні дії передбачено у ст. 212-15. «Порушення порядку надання фінансової (матеріальної) підтримки для здійснення виборчої кампанії» [12]. Проте вважаємо, що останнє трактування є більш широким за своєю суттю і може включати в себе, крім незаконних, і законні, але з порушенням встановленої процедури, порушення.

При розробці Виборчого кодексу необхідно спочатку знайти оптимальну модель виборчого законодавства, науково її осмислити, сприйняти міжнародні стандарти щодо організації виборчого процесу, і тільки після цього все законодавчо закріплювати. Однак інакше дуже чітко і гостро виявляться суперечності, які до того часу були малопомітними.

Дієвість інституту адміністративної відповідальності залежить від вирішення багатьох проблем: ситуації, що склалася в нашій країні; специфіки змін у її соціально-економічному та політичному житті, зокрема тих, які пов'язані з реформуванням адміністративного законодавства взагалі і законодавства про адміністративну відповідальність зокрема та інших.

Серед проблем, що стримують процес реформування інституту адміністративної відповідальності у сфері народного волевиявлення, за висновками українських науковців, отриманими на основі аналізу практики, слід виокремити: відсутність комплексного та системного підходу до вирішення проблем щодо притягнення до відповідальності у сфері виборчого законодавства, що у більшості випадків носить «косметичний характер»; не досконала нормативно-правова база застосування адміністративних стягнень; тощо.

Окрему увагу слід приділити проведенню передвиборчих кампаній, використанню політичної реклами, тощо. При подальшому реформуванні виборчого законодавства в Україні дуже цікавим є досвід Німеччини та Іспанії, де застосовується обмеження політичної реклами, за винятком періодів передвиборчих кампаній.. Дискусійним, але таким, що заслуговує на увагу, є досвід заборони платної політичної реклами у ЗМІ, що передбачено чинним законодавством Франції.

Одним із головних запозичень світового досвіду регулювання суспільних відносин в сфері народного волевиявлення є досвід кодифікації виборчого законодавства, зокрема прийняття Виборчого кодексу України, у якому необхідно зазначити основні принципи виборчого законодавства; детально регламентувати кожний етап виборчого процесу та вид відповідальності за чітко визначені склади правопорушень.

Першим кроком з оновлення національного виборчого законодавства на підставі імплементації норм міжнародного законодавства щодо притягнення до адміністративної відповідальності за порушення виборчого законодавства, є всебічний науковий аналіз цих норм та їх професійна адаптація з урахуванням національних особливостей. При цьому необхідно передбачати всі можливі наслідки такого впровадження та бути готовими до реагування на них у науково-теоретичному і у практичному плані.

Всі вищезазначені дії спрямовані на підвищення ефективності інституту адміністративної відповідальності, що, в свою чергу, дасть змогу підвищити рівень захисту прав, свобод та інтересів осіб під час проведення виборчих кампаній, зміцнити авторитет держави на внутрішньому та зовнішньому рівні.

Список використаної літератури

1. Афанасьев К. К. К вопросу о понятии и содержании административной ответственности / К. К. Афанасьев, С. И. Саенко // Вісник Луганської академії внутрішніх справ МВС імені 10-річчя незалежності України. – 2003. – № 4. – С. 202-219.

2. Петков С. В. Народне волевиявлення – основа демократичного суспільства [Електронний ресурс] / С. В. Петков. – Режим доступу : <http://panoptikon.org/articles/31424-narodne-volevijavlennja-osnova-demokraticnogo-suspilstva.html>. (дата 02.11.15). – Назва з екрану.
3. Миколенко О. І Теорія адміністративного права : минуле, сучасність і майбутнє / О. І. Миколенко // Публічне право. – 2011. – № 2. – С. 136-142.
4. Виборче законодавство : українська практика, міжнародний досвід та шляхи реформування [Електронний ресурс] / [Р. М. Павленко, Г. Антонова, А. Біденко та ін.] ; ред. Є. Радченко. – Режим доступу : http://www.parlament.org.ua/index.php?action=publication&ar_id=6&as=2&iar_id=459&id=8. (дата 09.11.15). – Назва з екрану.
5. Луговой В. Ю. Адміністративна відповідальність як : вид відповідальності на сучасному етапі [Електронний ресурс] / В. Ю. Луговой. – Режим доступу : http://yurotdel.com/ucheba/administrativna-vidpovidalnist-yuridichnih-osib-2-_5.html. (дата 09.11.15). – Назва з екрану.
6. Конституционное право зарубежных стран. Учебник для вузов / Под общ. ред. Баглая М. В., Лейбо Ю. И., Энтина Л. М. – Москва : НОРМА-ИНФРА·М, 1999. – 832 с.
7. Bundeswahlgesetz : Gesetzestexte / hrsg. von Inter Nationes, Gaesteinformation ; Red. Sigrid Born, 3. Aufl. – Bonn : Inter Nationes, 1998. – 48 S.
8. Павленко Р. М. Виборче законодавство : українська практика, міжнародний досвід та шляхи реформування / Р. М. Павленко, Г. Антонова, А. Біденко та ін. ; за заг. ред. Радченка Є. В. – Київ : Факт, 2003. – 258 с.
9. Миколенко О. І. Адміністративна відповідальність посадових осіб за порушення виборчого законодавства : навч. посіб. / [В. А. Стукаленко, О. В. Стукаленко]; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Миколенко О. І. ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. – Кіровоград : Полімед-Сервіс, 2013. – 162 с.
10. Шеверєва В. Є. Правове регулювання передвиборної агітації в зарубіжних країнах [Електронний ресурс]. / В. Є. Шеверєва. – Режим доступу : http://nauka.jur-academy.kharkov.ua/download/el_zbirnik/1/Shevereva.pdf. (дата 19.11.15). – Назва з екрану.
11. Тодика О. Ю. Вибори в парламент країн СНД (порівняльно-правовий аспект) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / О. Ю. Тодика. – Харків, 2002. – 210 с.
12. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-Х (Редакція від 06.02.2015). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>. (дата 17.11.15). – Назва з екрану.

Стаття надійшла 23.11.2015 р.

В. А. Стукаленко,

кандидат юридических наук,

доцент кафедры прикладной экономики

Одесского института финансов УГУФМТ

25 Чапаевская дивизия, 6, г. Одесса, 65070, Украина

e-mail: stukalenko@bk.ru

ЗАМЕТКИ ПО ПОВОДУ РЕФОРМИРОВАНИЯ ИНСТИТУТА АДМИНИСТРАТИВНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ В СФЕРЕ ОСУЩЕСТВЛЕНИЯ НАРОДНОГО ВОЛЕИЗЪЯВЛЕНИЯ И УСТАНОВЛЕННОГО ПОРЯДКА ЕГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ

Аннотация

Статья посвящена исследованию некоторых аспектов административной ответственности в сфере народного волеизъявления и установленный порядок его обеспечения. Исследованы некоторые проблемы правового регулирования и предложены меры по повышению эффективности административной ответственности в сфере волеизъявления граждан. Выявлены проблемные ситуации, возникающие в процессе народного волеизъявления, и поиск возможных путей их решения осуществлено с учетом особенностей национального законодательства и с учетом международной практики.

Ключевые слова: реформы, административная ответственность, избирательное законодательство, избирательное право, международный опыт.

V. A. Stukalenko,

Candidate of legal sciences,

Associate professor of department

of applied Economics,

of Odesa Institute of Finance of the Ukrainian State

University of Finance and International Trade,

25 Chapaievskoi divizii, Odesa, 65070, Ukraine

e-mail: stukalenko@bk.ru

NOTES FOR OCCASION OF INSTITUTE OF ADMINISTRATIVE RESPONSIBILITY REFORMATION IN THE FIELD OF FOLK WILL REALIZATION AND ITS PROVIDING SET ORDER

Summary

The article is devoted to research of some aspects of administrative responsibility in the field of folk will and its providing set order. The actuality of this article is filling with new maintenance of institute of administrative responsibility in the field of realization of folk will and set order of his providing in the conditions of drastic alternations and

transformations of Ukrainian society, to increase the level of rights, freedoms and interests of persons protection during realization of election campaign, to fix authority of the state at internal and external level. The decisions of this extremely important problem are depended on an effective electoral legislation. Some problems of the legal adjusting are investigated and the measures are offered on the increase of administrative responsibility efficiency in the field of citizens' will. Identifying of problem situations which appear in the process of folk will, and the search of possible ways of their decision is carried out by taking into account the national legislation features and with reference to world practice.

Keywords: reforms, administrative responsibility, electoral legislation, voting right, world practice.

References

1. Afanasiev, K. K. & Saenko, S. S. (2003) K voprosu o poniatii i soderzhanii administrativnoy otvetstvennosti [To the question about the concept and content of administrative responsibility]. *Visnyk Luhanskoi akademii vnutrishnikh sprav MVS imeni 10-richchia nezalezhnosti Ukrainy – Bulletin of Lugansk Academy of internal Affairs named after the 10th anniversary of Ukraine's independence*, № 4, pp. 202-219. [in Russian].
2. Pietkov, S. V. Narodne volevyiavlennia – osnova demokratychnoho suspil'stva [The people's will is the basis of a democratic society]. Retrieved from <http://panoptikon.org/articles/31424-narodne-volevijavlennja-osnova-demokratichnogo-suspilstva.html>. [in Ukrainian].
3. Mykolenko, O. I. (2011). Teoriia administratyvnoho prava : mynule, suchasnist' i maibutnie [The theory of administrative law : past, present and future]. *Publichne pravo – Public law*, № 2, pp.136-142. [in Ukrainian].
4. Pavlenko, R. M., Antonova, H., Bidenko, A. & in. Vyborche zakonodavstvo : ukrains'ka praktyka, mizhnarodnyi dosvid ta shliakhy reformuvannia [Electoral law : Ukrainian practice, international experience and reforming]. Retrieved from http://www.parlament.org.ua/index.php?action=publication&ar_id=6&as=2&iar_id=459&id=8. [in Ukrainian].
5. Luhovoi, V. Iu. Administratyvna vidpovidal'nist' yak : vyd vidpovidal'nosti na suchasnomu etapi [Administrative responsibility as a kind of liability at the present stage]. Retrieved from http://yurotdel.com/ucheba/administrativna-vidpovidalnist-yuridichnih-osib-2-_5.html. [in Ukrainian].
6. Bahlay, M. V., Leybo, YU. I. & Entina, L. M. (1999). Konstitutsionnoe pravo zarubezhnykh stran. Uchebnik dlia vuzov [Constitutional law of foreign countries. Textbook for high schools]. Moskva : NORMA – INFRA. [in Russian].
7. Bundeswahlgesetz : Gesetzestexte (1998), hrsg. von Inter Nationes, Gaesteinformation ; Red. Sigrid Born, 3. Aufl. – Bonn : Inter Nationes.
8. Pavlenko, R. M., Antonova H., Bidenko A. & in. (2003). Vyborche zakonodavstvo : ukrains'ka praktyka, mizhnarodnyi dosvid ta shliakhy reformuvannia [Electoral law : Ukrainian practice, international experience and reforming]. Kyiv : Faktor. [in Ukrainian].
9. Mykolenko, O. I., Stukalenko. V. A. & Stukalenko, O. V. (2014). Adminis-

- tratyvna vidpovidal'nist' posadovykh osib za porushennia vyborchoho zakonodavstva [Administrative responsibility of officials for violation of the electoral law]. Kyrovohrad : Polimed-Servis. [in Ukrainian].
10. Sheverieva, V. Ie. Pravove rehuliuвання przedvybornoj ahitatsii v zarubizhnykh krainakh [Legal regulation of campaigning in foreign countries]. Retrieved from http://nauka.jur-academy.kharkov.ua/download/el_zbirnik/1/Shevereva.pdf. [in Ukrainian].
 11. Todyka, O. Yu. (2002). Vybory v parlament krain SND (porivnial'no-pravovyi aspekt) [Parliamentary elections in CIS countries (comparative aspect)]. Dysertatsiia kandydata yurydychnykh nauk : 12.00.02 – Thesis for the degree of candidate of law sciences in specialty : 12.00.02, Kharkiv. [in Ukrainian].
 12. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia vid 07.12.1984 № 8073-X (Redaktsiia vid 06.02.2015) [The code of Ukraine about administrative violations from 07.12.1984 № 8073-X (version 06.02.2015)]. Retrieved from <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>. [in Ukrainian].